

אנשי עסקים ממעטים להחמיץ הזדמנויות להוזלת תשומות ללא סיכון וללא עלות.

עו"ד ענת קליין

מסויימת מהייצור עבור הצרכן שעומו התקשר. אם הצרכן צרך פחות מהכמות שהזמין, היצרן הפרטי יידרש למכור את יתרת החשמל שייצר למנהל המערכת, לרוב במחירים פחות אטרקטיביים מאלו שהוא מקבל בעסקה הפרטית. מן הצד השני, הצרכן אינו יכול לצפות שהיצרן יספק לו כמויות חשמל מעבר לכמות החזויה שהוגדרה ב-PPA. היצרן הפרטי שואף למכור את מלוא החשמל שהוא יכול לייצר, ובמתקן ייצור אופטימאלי לא יהיה בידי היצרן עודפי חשמל היכולים להיות מוסטים על בסיס אד הוק לצרכנים.

לאחר אלה, מגיעה סוגיית המחיר, קרי: גובה ההנחה הניתנת ותשלום קנסות בגין חריגות מהיקפי הצריכה החזויים. אף נושא זה אינו צריך להתרע, וכדאי לדעת שישנם יצרנים פרטיים המוכנים להתחייב במסגרת ה-PPA כי בכל מקרה לא יצא הצרכן נפסד, ולא ישלם בגין החשמל שצרך יותר משנדרש היה לשלם אילו היה ממשיך לצרוך חשמל ממנהל המערכת.

לרוב, מחירי רכישת חשמל בעסקת PPA באים לידי ביטוי בהנחה שמעניק היצרן הפרטי על רכיב הייצור הבסיסי או על התעו"ז. הנחה זו משתנה מהסכם להסכם, בתלות בהיקפי הצריכה, באורך תקופת ההסכם, בפרופיל הצריכה וכו'. לעיתים מוענקת ההנחה במשך כל המש"בים (גבע, פסגה ושפל) ולעיתים רק בגבע ובפסגה. יתכן, שעם כניסתם של יצרנים פרטיים נוספים לשוק, כשתגבר התחרות, יוזלו מחירי המכירה, ויוגמשו תנאי ההתקשרות. לפיכך, יש צרכנים המעדיפים להתקשר ב-PPA לטווח זמן שאינו ארוך במיוחד, באופן שיאפשר להם לבחון את מצב השוק בחלון זמן ריאלי. ואולם, נראה שהיצרנים הפרטיים מתמחרים את ההסכמים באופן קורלטיבי לתקופת ההתקשרות, כך שהסכם לתקופה קצרה קרוב לוודאי יבוא לידי ביטוי בהנחה נמוכה יותר מרכיב הייצור.

בנוסף על מחיר העסקה הבסיסי, היינו גובה ההנחה, יש לתמחר את ההתחשבות הנגזרת מחריגה מדפוסי הצריכה שהוגדרו בהסכם. חריגה זו יכולה לבוא לידי ביטוי ברמה השנתית (אם וככל שהצרכן נדרש להתחייב למינימום ומקסימום צריכה שנתי), וכן בחריגה מתכנית הצריכה היומית.

כאשר צרכן צורך פחות מהכמויות שנקבעו בהסכם, יכול הדבר לבוא לידי ביטוי בהפחתת ההנחה הניתנת לו, עד כדי העלמתה לחלוטין. בצריכה הנמוכה באופן משמעותי מהצריכה השנתית המינימאלית, יתכן שתוענק ליצרן הפרטי זכות לביטול ההסכם. יש לדעת, שכאשר צרכן צורך פחות מתכנית הצריכה היומית שלו, המשמעות היא שהיצרן נאלץ למכור לרשת את עודפי הצריכה, ועניין זה סביר להניח שיבוא לידי ביטוי בהתחשבות בין הצדדים.

הזדמנות כזו מצויה בהסכמים לרכש חשמל פרטי.

כשהסנוניות הראשונות של ייצור החשמל הפרטי כבר כאן, צרכני החשמל הגדולים התעוררו והחלו להיכנס להסכמים לרכישת חשמל פרטי. מאמר זה יבקש לסקור מספר היבטים של הסכמים לרכישת חשמל פרטי (PPA's - Power Purchase Agreements).

תחילתו של התהליך בצורך להתגבר על מחסום פסיכולוגי, החשש המקנן בליבם של הצרכנים הוא שהמעבר לצרכנות פרטית יפגע ביכולת שלהם לצרוך חשמל. לעיתים החשש נסמך על התחושה שהיצרן הפרטי אינו אמין דיו בהיבט דפוסי הייצור; ולעיתים נוצר החשש שההיפרדות מהמונופול הממשלתי לא תתקבל בעין יפה אצל מי שהיה מורגל לספק את מלוא צריכת החשמל במשך הישראל.

חששות אלה - אין להם על מה לסמוך. בשנת 1996 הוסדרה לראשונה, במסגרת חוק משק החשמל, פעילותם של יצרני החשמל הפרטיים. החלטות ממשלה שונות שהתקבלו בהמשך אימצו עקרונות בדבר עידוד ייצור חשמל פרטי, ואלה גובו ברגולציה מתפתחת ובאמות מידה הותעריפים רגולטוריים הנקבעים בידי הרשות לשירותים ציבוריים - חשמל.

בהתאם לאלה, מנהל המערכת, הגוף המשמש כמאסדר של ויסות צריכות החשמל ואלוקציית הייצור על פני תשתית ההולכה, ימשיך לספק חשמל לצרכן פרטי בכל עת, גם כאשר יחידות הייצור מולם נקשר הצרכן בהסכם מלייצר (עקב כוח עליון, תחזוקה, שעות מש"ב שפל וכו').

בהמשך התהליך, המבקש לעבור לצרוך חשמל מיצרן פרטי יידרש להתוודע אל דפוסי והיקפי הצריכה שלו. אם טרם ההתקשרות הצרכן יכול היה להיוותר אדיש לדפוסי צריכת החשמל שלו, הסכם ה-PPA מאלץ את הצרכנים להגיש תכניות צריכה יומיות, ולהתחייב על כמויות צריכה. לא מדובר במשוכה מורכבת, ואין לחשוש מעצם החידוש.

יחד עם זאת, יש להבין, כי ההתחייבות לכמויות צריכה אינה בעלמא. מרגע ההתקשרות, היצרן הפרטי מיעד כמות

החשש המקנן בליבם של הצרכנים הוא שהמעבר לצרכנות פרטית יפגע ביכולת שלהם לצרוך חשמל. חשש זה - אין לו על מה לסמוך

היקפים שלפי הרגולציה היצרן נדרש להיות זמין, בין אם היצרן עמד ביעדי הזמינות שמחוייב בהם ובין שלא; יש הסכמים המעניקים ליצרן הפרטי יעד נמוך יותר של זמינות; ויש הסכמים שיקנו לצרכן רק את זכות הביטול במקרים של ייצור שפוחת מהמינימום שנקבע, אולם לא ישקפו הנחה על כמויות חשמל שלא יוצרו על-ידי היצרן הפרטי.

מאמר זה ניסה לסקור על קצה המזלג מספר סוגיות העולות בהסכמי PPA. בישראל קיימת דוקטרינה של חופש חוזים. דוקטרינה זו מאפשרת לצדדים לנהל ביניהם משא ומתן מסחרי רחב במסגרתו עולות שלל וריאציות ופטרונות לסוגיות השונות. ואולם, ברכש חשמל פרטי, לצד דוקטרינות חופש החוזים, קיימת רגולציה מוקפדת שנועדה להסדיר את המעבר לרכישת חשמל פרטי. לפיכך, מומלץ להכיר רגולציה זו היטב טרם כניסה להסכם PPA.

עו"ד ענת קליין, שותפה

ראש תחום אנרגיה ותשתיות - משרד GKH

בתמונת הראי, ה-PPA נדרש להתמודד גם עם צריכה עודפת של צרכנים. במקרה של צריכה עודפת של הצרכן, חייב מנהל המערכת לספק את כל ביקושי הצריכה של אותו צרכן, אולם עבור חלק מהצריכה העודפת, יש לשלם למנהל המערכת תעריף מיוחד בהתאם למחיר השוק לייצור בזמן אמת (Ex Post או "חיובי חריגות").

כדאי לדעת, שמנהל המערכת רואה לנגד עיניו את סך צרכני היצרן הפרטי באופן אגרסיבי, כך שחריגה כלפי מעלה של צרכן פרטי אחד מתכנית הצריכה היומית שלו, יכולה להיות מקוזזת מול צריכת חסר של צרכנים אחרים של אותו יצרן פרטי. כדאי להסדיר אף עניין זה מראש בהסכם.

נקודה אחרונה שיש להידרש אליה, נוגעת להיקפי הייצור של היצרן הפרטי. כאמור לעיל, במקרים בהם היצרן הפרטי אינו מייצר, הצרכן נדרש לרכוש את החשמל ממנהל המערכת. רכישה זו אינה נהנית מההנחה החוזית שמעניק היצרן הפרטי. לפיכך, ראוי להגביל את אותם המקרים למינימום הנדרש. הרגולציה מחייבת את היצרן הפרטי לזמינות מינימאלית. ישנם הסכמים הנצמדים לרגולציה זו, היינו קובעים שבכל מקרה הצרכן ייהנה מחשמל מוזל באותם

מחלקת אנרגיה ותשתיות

מחלקת אנרגיה ותשתיות במשרד GKH מעניקה לקהל לקוחותיה ידע משפטי נרחב ומקיף בתחומים השונים של האנרגיה והתשתיות, כגון: חיפושי נפט וגז, שיווק גז טבעי והפצתו, הקמת תחנות כוח קונבנציונליות, פרויקטי אנרגיה מתחדשת, הסכמים לרכישת חשמל, הסכמים לרכש גז טבעי, ועוד. מערך לקוחות מחלקת האנרגיה במשרד מורכב ממגוון שחקנים רחב, הן מקומיים והן בינלאומיים, בתחומי האנרגיה השונים. הצוות המקצועי במשרד GKH מיעץ ללקוחות בטיפול בנושאים השונים מול הרשויות הרגולטוריות השונות, על רקע הדרישות הרגולטוריות הדינאמיות, ומסייע בהליכי המשא ומתן, בהכנת ההתקשרויות וההסכמים, ובאינטראקציה מול שירותי התשתית עבור לקוחות קצה וספקים.

ענת קליין

שותפה, ראש תחום אנרגיה ותשתיות

ענת קליין, המתמחה בתחום אנרגיה ותשתיות, כמו גם בהגבלים עסקיים, עומדת בראש מחלקת האנרגיה והתשתיות במשרד GKH. טרם הצטרפותה למשרד, שמשה כיועצת המשפטית של פז - בית זיקוק אשדוד. קודם לכן, כיהנה כראש צוות ברשות ההגבלים העסקיים, והיתה אחראית, בין היתר, על תחום האנרגיה. השכלה: האוניברסיטה העברית בירושלים (תואר ראשון במשפטים, 1998; תואר מוסמך במשפטים, 2007) בוגרת של קורסים באנרגיה מאוניברסיטאות אוקספורד ופרינסטון.